

# FREAMĂTUL

*Revistă literară și artistică.*

## S U M A R :

Gabriel Drăgan :	Pictura sănătoasă spre prăbușire..
Ion Todericiu :	Mama (schiță)
Pimen Constantinescu	Tânguirea ciobanului (ver. tr. Goethe).
I. I. Anisie :	Elegie (versuri).
Gabriel Drăgan :	Fecioară nebună (versuri).
A. Semaca :	Cheile Bicazului.
Gabriel Drăgan :	Plânsori Sihastre (versuri).
Em. Gh. Nicolau :	Regret (versuri).
Pimen Constantinescu	Balada regelui din Thule (vers. tr. Goethe)
G. D. :	Sâmburi (cugetări).

## C R O N I C I

*Cărți* : Mihail Dragomirescu : *Dela Misticism la Raționalism* de Gabriel Drăgan ; Gr. Tabacaru : *Problema școlii active* ; Nina Văja : *Boabe de rouă*, de Petru Șoltuz. *Reviste* : Convorbiri Literare de Gabriel Drăgan ; Ramuri — Gândirea — Flamura — Miorița — Țara de Jos — Clipa — Ateneul Cultural — Cele trei Crișuri — Foaia Tinerimii — de Petru Șoltuz. — Prin reviste de Gabriel Drăgan.

Insemnări, Rectificare, Note.

Reproduceri după pictorul Const. Iacob; clișee Marvan.

7451-  
609.

---

# F R E A M Ă T U L

REVISTA LITERARĂ ȘI ARTISTICĂ

Director : GABRIEL DRĂGAN.

Apare odată pe lună.

---

Redacția și administrația : Gabriel Drăgan Nicorești.

Abonamentul pe un an 100 lei.

Pentru instituțiuni 150 lei.

Pentru cei ce vor să ne dea un sprijin 200 lei.

Tot ce privește redacția : manuscrise, corespondență, schimbul de reviste și ziare, cărți, se vor trimite D-lui Gabriel Drăgan Nicorești.

Pentru recenzii domnii autori și casele de editură sunt rugați a trimite câte un exemplar la redacție.

Manuscrisele rugăm a fi scrise cîteț și numai pe o pagină. Cele nepublicate se ard, nu se înapoiază.

Pentru a ne înlesni apariția cât mai la vreme. rugăm stăruitor pe toți domnii noștri abonați să binevoiască a achita abonamentul menținut pe revistă.

Cine face cinci abonamente în cercul său de prieteni binevoitori; are un abonament *gratuit*.



# F R E A M Ă T U L

REVISTA LITERARĂ ȘI ARTISTICĂ

Director : GABRIEL DRĂGAN.

Țpare odată pe lună

*Pentru Ministerul Artelor*

## Pictura sănătoasă, spre prăbușire...

Privind mai de aproape evoluția picturii din țara noastră, și manifestările ei de azi, constat cu nețărmurită părere de rău, desechilibrarea, la care a ajuns arta sănătoasă. Avem puține excepții de artiști, care înzestrați cu distinse însușiri dela natură, păstrează și redau vieța cu ascunzișurile ei, în așa fel, încât atunci când ne aflăm în fața creațiunilor lor, să simțim că din ele se desprinde și se oglindește în sufletul nostru ceva : arta. *Verona, Mirea, Petrescu, Vermont, Bunescu, Steriade, Murnu, Petrașcu, Băncilă, Pallady, Brăescu, Iacob, Băeșu, Popescu, Th. Sion* și alți câțiva, mai în vârstă ori mai tineri, mai cunoscuți, ori mai puțin cunoscuți, sunt dintre acei, care aduc un prinos nebănuț în pictura românească. Pe când vaste saloane din Capitală, și în unele orașe de provincie, mișună mângâlitari fără nici un pic de talent, oameni, care se cred duhovnici, tineri buimăciți de atâtea sgomote de glorie efemere la răscrucea drumurilor șubrede ale artei, esteți, constructiviști, dadaști, cubiști, futuriști etc. etc... care cu o îndrăzneală fără margini, vorbăreți și lingușitori, unii fără nici o școală de Belle-Arte, sau cel puțin *muncă* mai îndelungată, cumpără articole elogioase și se afișează în fața publicului, puțin cunoscător, orientat mai mult din publicațiuni, drept profeți ai unei *renașteri nouă*. O grupare de acest

fel de îndurerată schilodire a artei, este acea dela revista „Contemporanul“=„75 H. P.“ la care se mai adaugă deghizații și calimachii dela revista „Punct“. Cei dela „Contemporanul“ au deschis o expoziție de pictură și sculptură așa zisă «Internațională», despre care D-l Oscar Walter Cisek, criticul plastic al revistei «Gândirea» a scris un articol cu totul nelalocul lui, făcând ocoliri într'adevăr internaționale după argumentări, pentru a ne pune alături de D-nii Nichifor Crainic și Cezar Petrescu, doi reprezentanți viguroși ai scrisului și a artei pure, ciupercile parazite ale mercenarilor nerușinați. Culori vii, trântite brutal cu penelul pe pânză așa cum au fost scose din tub, linii nedefinite, un amalgam de șiretlicuri, împiestrițat cu născociri, cât mai caracteristice, toate din cauza lipsei de talent! Tablouri lipsite de perspectivă pe un plan relativ nedeslușit, îmbibate cu cât mai anti-naturale nuanțe, din care se desprinde coloritul degradat și meschin, al vremii noastre decadente! Oare toți acești nechemăți războinici, neînfrânați și lipsiți de cele mai elementare game teoretice ale artei, ce înțeleg ei prin acest cuvânt *artă*? E desorientarea oarbă la care au ajuns! La revista «Punct» un debut pripit în desen și pictură a făcut senzație neobișnuită. Din ce cauza credeți? Din cauza pretențiilor absurde și a prostiei! Dar dintre acești preținși pictori, cu infumurări dinamice, roiesc nu numai în Capitală, unde se îngrămădesc pe la uși de redacție, ci și în unele orașe de provincie. Astfel la Brăila în vara anului trecut un tânăr începător, a ținut deschisă timp de două luni de zile, o expoziție de pictură, în care nu găseai o pânză bună, și ce era mai revoltător și lipsit de bun simț, era că majoritatea tablourilor se formau din copii, după pictori celebri, care au avut nenorocul, să fie traduși după veacuri și decenii, schimonosiți și neîndemânateci, ca niște manechini.

La Cluj tot în anul trecut au fost expuse o serie de mǎzgǎleli, în colori țipătoare și desene „desconstructiviste“ în loc de constructiviste, cum le zic autorii lor, care mǎzgǎleli, cu reclama cotidianului local, s'au vândut, și au făcut hodorogeală multă, ca bolobocul din fabulă, fără să ne înfățișeze acea însuflețire a creațiunii: *arta*. Nu citez nici unul dintre ei, căci nu fac cinste umilei mele publicațiuni, deși după indicațiunile arătate se pot ghici foarte ușor cine sunt.

Pentru înfrânarea acestor ciudate arătări și pentru propășirea plăsmuirilor sănătoase, ale talentelor, ce se istovesc în putere sub vǎlul ironiei și al disprețului, pentru că «nu-s la modă», trebuie să se ia mǎsuri stăruitoare de către cei în drept, de la Ministerul Artelor și Culetelor, *creat anume pentru sprijinul și orientarea artelor sănătoase*.

E de observat că cei mai mulți dintre acești expozanți-eretici, n'au nici o școală, și unii foarte puțini, dacă o au, în ultimul timp au deviat și ei gonind după originalitate, neajutați de talent. Nu sunt de credință, că hârțile stampilate, diplomele, pregătesc desvoltarea geniului omenesc, căci s'au văzut oameni, care au fost de folos omenirii întregi, au lăsat opere și au trecut la nemurire și fără pecetii academice. Totuși în anumite cazuri și în cel de față pregătirea teoretică și practică, a multor tineri, ce vor cu tot dinadinsul să fie artiști, este absolut necesară. Sunt însă și dintre acei talentați porniți *instinctiv* pe drumul artei, aceștia se vor reliefa.

*Dar privind aspectul elegiac al vremii, nu se poate ajunge la o realizare justificată, și satisfăcătoare, decât numai atunci, când toți pictorii fără școală de Belle-Arte, pentru a putea deschide expoziții publice, vor prezenta cel puțin cinci pânze, din cele mai reușite, unui juriu de pictori consacrați, care vor hotârî, dacă lucrările merită, să fie expuse, sau*

*nu, spre folosul adevărului epuizat, și al înălțării culturii noastre naționale.*

Există o «Academie liberă de pictură», unde sunt grupați tineri cu însușiri alese, și care au dat rezultate neașteptate; această grupare trebuie ajutată nu cu vorbe și promisiuni, ci cu sprijinul material de care are nevoie. D-nii Al. Lapedatu ministrul Artelor și Ioan Minulescu directorul general, care are altă menire, decât aceea de a încuraja unele meschinării, sunt cei dintâiu priviți cu stăruință și nădejde, de către plebea artiștilor cumiși, ce rătăcesc în voia soartei, printre mulțimea trecătoare de pe caldarâmuri, asemeni unor fulgi de pădădie, mânați de vânturi, prin rariști de lunci îmbătrânite.

Gabriel Drăgan

---

## **Sâmburi.**

*Un critic ar avea o justificată autoritate de directivă numai atunci, când ar putea creea opere mai bune decât cele criticate.*

*Tendința spiritului modern, spre simplități extreme, a dat naștere în chip evident, la absurdități.*

*Unui creator, pe lângă cultură și talent, îi cere să mai albe și simț auto-critic, fără de care, nu poate să creeze o operă adevărată.*

*Sunt unii creatori așa de modești față de creațiunile lor încât jumătate din talent se nvalue penumbră.*

G. D.

# Mama.

(SCHIȚĂ)

de Ion Todericiu

Trei zile a nins într-una. Neaua, la început cât mazăriehea, rotundă și înghețată, s'a mai înmuiat în urmă și a început să cadă în fulgi mari, și deși. Trecea binișor de un stat de copil când astăzi, pe la prânz, a încetat. De atunci însă s'a pornit un vânt plângător, care a răscolit nămeții și a deslânat cerul de nori. Pe la sfințitul soarelui s'a ogoit și el și acum, afară e senin, seninul preserat cu stele, iar stelele dărdâie în gerul ce s'a lăsat.

E înspre seara ajunului de Crăciun.

La gura sobei, pe o canapea fără spătar, stă Maria Ulpian. Răzimat de genunchii ei, cu obrăjiorii înroșiți de pară, micuțul ei de patru anișori, Nelu. Flacări jucăușe țes în jurul lor și pe părății odăii broderii mișcătoare de lumini și umbre. Momite în vârtelnița lor, gândurile Mariei Ulpian sânt duse departe... departe... înapoi...

... Acum trei luni, trei luni și jumătate... Doamna Mărgineanu, tânăra soție a colonelului, vecina lor, intrase volbură la ea, lăsând pe urmă-i toate ușile deschise :

—Doamnă, dragă doamnă Ulpian... fii tare...

— ?

— Fii ta-a-re!.. și sgudutită de hohote de plâns, îi căzu la piept, ca și când și dânsa, pe aceiaș potrivă, ar fi avut nevoie să fie tare.

— Ce este ? Ce s'a...

— U-ulpian... și plânsul îi curmă din nou glasul.

Ulpian ? Bărbatul ei ? Ce să fie ?.. De dimineață soțul ei eșise în oraș, la bancă Era sănătos, era vesel poate prea vesel chiar. Atunci, ce ar putea să fie ? Ce ar putea să creadă ?.. A-a ! Sigur : o nouă ispravă galantă de dumnealui !.. S'ar putea altfel ! Iar doamna Mărgineanu vrea s'o îmbărbăteze, vârsând lacrimi

peste nefericirea ei. I-a mai adus vecina lor astfel de vești. Plângea și atunci. Și doar, întâia dintre... tocmai doamna Mărgineanu... Eh! — asta-i lumea... De aceia, dacă asta e, — de dorit ar fi nici să nu-i mai spuie. Da, ar fi mai bine... Ea, și așa, ce ar putea să facă? Lui, ce ar putea să facă? Să-l oprească? Pe Ulpian să-l oprească? Cine? Ea?.. Hm! — ea... Dar cine e ea?..

... Un trecut searbăd. În trecutul ei, părinți nu-s. O mătușe bătrână, căreia îi zicea mamă, poate numai din nevoia de a spune cui-va astfel. Tinerețea ei, aspră ca pământul. Lipsuri, foame și umilinți. Mai greu încă după ce a murit și bătrâna. Cei cincisprezece ani, câți avea când s'a sfârșit mătușa ei, i-au desăvârșit formele prea timpuriu: izvor de alte greutăți. Și, la vârsta când ți se cere și ți se dă numai după și în schimb, plină de nevoi, e așa de greu să te strecoari fără să dai nimic din ceace ți se cere. Este așa de greu... În ciasurile de aspră dezesperare, atunci când foamea și nevoile o clătinau, desigur că numai norocul orb a proptit-o să nu cadă... Dactilografă. În cele din urmă, dactilografă la banca «Ulpian & Comp». Directorul băncii Ulpian,—de altfel ca toți directorii băncilor pe unde a trecut — i-a râvnit și el tinerețea. Și, în clipa când i-a refuzat-o, ea se vedea din nou pe drumuri. Pornise chiar. Ulpian însă a ajuns-o din urmă:

— M'ai învins, domnișoară...

Ea? O-o!.. Pofta lui, asta a eșit victorioasă. De asta și-a dat ea seama prea bine. Adevărat însă, cam târziu. Atunci când, abia se născuse Nelu, abia după un an de căsnicie, soțul ei a părăsit-o. Și doar, ea i s'a dat trup și suflet. Rob s'a dat în mâinile lui, capriciilor lui. El însă, — atunci când ea i-a surprins corespondența cu doamna Mărgineanu și pentru asta a încercat să-l judece ca pe un obiect ce nu-ți mai



face trebuința, care te supără chiar, a împins-o cu sălbătăcie la o parte :

— Imi stai în cale, înțelege-mă odată ! Că dacă nu înțelegi, dacă nu vrei să pricepi de bună voie, că eu mi-am făcut o pomană...

— Ah !..

Tinerescul ei avânt de dragoste s'a frânt, a căzut ca o pasăre rănită din sbor. Și nu s'a mai ridicat; iar de atunci, ea a înțeles, că pentru binele ei, pentru liniștea din casă,—ea trebuie să tacă... Și de atunci sunt atâția ani !.. De ce s'o mai tulbure doamna Mărgineanu astăzi cu acelaș fel de vești !..

Totuși par'că-i altfel plânsul ei de azi... Să se fi întâmplat cu adevărat vre-o nenorocire ? Ulpian !.. dar, ori cum, e totuș tatăl lui Nelu.

— Ce-i ? Ce s'a întâmplat cu Ulpian ? o întreabă ea pe doamna Mărgineanu, în timp ce simte că inima i s'a desprins din locul ei și începe să i se isbească în piept.

Ce a voit să știe, a aflat tare curând. Pe aceleaș uși, rămase deschise pe urma doamnei Mărginanu, au mai intrat și alții și alții... și au venit mereu în cât se întreba de unde au putut isvorî atâția. Și dacă cei dintâi o vesteau ei, cei de pe urmă căutau ei să afle dela dânsa : — cum... cum de s'a înpușcat bancherul Stefan Ulpian ?..

Nici acest răspuns n'a întârziat mult. Se bănuia ziua întâi, se șoptea a doua zi, se vorbea în ziua treia, a patra și a cincea zi și de atunci mereu până a obosit lumea, se vede :— genă... nereguli... desordini financiare. Curat :— o stâncă ce se prăvale și pe urma ei dezastrul...

Și din ce a urmat, din zilele de groază, de spaimă, (căci nu erau, pentru ea nu puteau fi zile de durere) în capul ei limpede, abia a mai rămas câte ceva. Mortul în casă, cu figura înțepenită și buzele încleștate, pe părea că își sfida semenii și pe dânsa și atunci... Inmormântarea cu prea puțini în urma dricului și prea

din cale afară mulți pe de lături și în fața căroră ea a simțit că trebuie să își plece capul fără să știe pentru ce... Fâlfâitul flăcărilor, pare că îi alungă pe dinainte ca pe niște privești urâte: creditori cu fața ca și mortul, magistrați stăruitori ca niște duhovnici, nesfârșite interogatorii, cântăreala a tot ce avea și era în jurul ei pentru interminabile inventarieri și, în mijlocul acestui val-vârtej, ea și Nelu. cu ochii plini de frică, ea cu mintea zăpăcită, înțelegând și unul și altul tot atât de mult, tot atât de puțin din tot ce se petrecea la ei și cu ei...

Cu toate astea ceva a trebuit să înțeleagă: că dacă ea mai stă în această casă, stă doar de strajă: — ca să păzească tot ce este aici, până se vor isprăvi formalitățile de scoatere în vânzare...

Pe urmă?..

În fundul sobei, la un capăt de tăciune, mai palpită încă o plăpândă flacăra albastră, ca o părere ce luminează de asupra comorilor din povești, ca o lumină a norocului. Poate a norocului ei... Dar iată iată cărbunele se rupe, se prăbușește, flacăra se mistue și din locul ei o șuviță de fum se desprinde și se desprinde și se ridică, albă și imaculată ca o nădejde... O clipă stăruie numai, apoi se destramă, se împrășteie, pierde, ca și când n'ar fi fost nici odată... nici odată... Pe urmă!..

În clipa în care s'a stins și ultima flacăra din cămin, s'a trezit și Nelu din cine știe ce visări.

— Zii, mămico mâine vine Moș-Crăciun ?

Maria Ulpian se cutremură și își strânse copilul la sân.

— Da...

— Zii, o să-mi aducă un pom frumos ?

— .. N-da...

— De ce nu spui da, mămico, cu toată gura ?

— Da, puiul mamei, da... cu toată gura..

— Și cum o să fie, mămico, cu jucării și cu lumini?

— Da puiule drag, așa o să fie...

— Să mă rog, mămico, și astă seară, așa cum m'ai învățat tu?

— Să te rogi dragoste, să te rogi...

Nelu se lăsă în genunchi, la gura sobei, își împreună mâinile de rugăciune și cu glas ce semăna a clopoțel de cioaie, începu să se roage așa cum îl învățase mamica lui: „Dragă Moș-Crăciun, — mâine când vii ca să împarți bucurii la toți copiii buni, să treci și pe la mine și să-mi aduci un pom frumos și plin cu jucării, că și eu am fost bun și nu am supărat-o de loc pe mămica mea și... și...”

— Cum vine mai departe, mămico, cam ui... De ce plângi, mămico?

Când spuza a acoperit cărbunii din sobă, s'au lipit și genele lui Nelu de somn, ca niște oblonăse peste micile ferestre, înăuntrul căroră, în lumini de fcerie, strălucea pomul de Crăciun pe care trebuia să i-l aducă mâine Moș-Ajun.

Dar cum să-l aducă? Moș-Ajunul altor ani s'a dus pe druuul de unde nu mai este reîntoarcere. Mama lui cum să i-l aducă? Creditori, stăpânii ei de astăzi, îi numără banul cu ziua. De unde, atunci, de unde?..

Totuș, trebuie! În creerul ei, această nevoie stăruie ca ceva firesc. Ea își încredințase copilul că va avea un pom plin de jucării, în fie ce zi din ultimile săptămâni. Iar când Nelu a întrebat-o, de ce stă ușa dela salon mereu închisă, — sub sigili de un magistrat — repetatul ei răspuns a fost: pentru că Moș-Crăciun vine în fie ce zi în aceia odaie, privește prin borta cheii dacă Nelu e cuminte, dacă nu supără pe mămica lui; și când vede că e bun, de fie care dată, lasă acolo câte o jucărie pentru Nelu.

— Și când voi avea eu toate jucăriile acestea ?

— În ajunul de Crăciun, puiul mamei...

Singură numai cu Nelu, făurind amândoi la planurile unei vieți mai frumoase de cum le-a hărăzit realitatea de câte-va luni încoace, ea a sfârșit prin a crede în spusa ei, cu aceiaș nevinovată tărie cu care credea copilul ei. Era convinsă că în ultimul moment, dacă se va apropia de ușa salonului, va ajunge să pună doar mâna pe clanță, că ușa se va deschide dela sine și din fața ei, în lumini dumnezeiești, așa cum copil încă n'a avut pe lume, va străluci un adevărat pom de Crăciun. Era pe deplin încredințată, că niciuna izvorâtă din neșarmnrita ei dregoste de mamă, trebuie să se transforme în realitate, în tocmai cum pe vremuri, s'a prefăcut în flori, merindea dusă la sărmani în sortul unei prințese și asta, numai pentru că apucase să spună că are flori în poală.

Se deslipi deci de lângă patul unde își adormise copilul și se îndreptă spre salon, pentru ca minunea să se împlinească. La drumul jumătate își încetini pașii: dacă totuș, nu...? O-o... ar fi... ar fi... Nu! Nu se poate!.. Trebuie!.. și smuncindu-se parcă din încheștarea unor brațe, dintr'un salt a ajuns. Și ca hoțul, gata să pună mâna pe lucrul dorit, dar și cuprins de teama de a nuface cel mai mic sgomot, întinse câte nițel brațul, cu degetele resfirate, cuprinse de convulsiuni. Metalul rece a înfiorat-o până în tălpi. L-a prins bine și a început să apese încet, încet în jos. Da! — și ochii i se aprinseră de văpaie — ușa a început să vie către ea, să se deschii... S'a oprit!.. În aceiaș clipă simte eă un cărlig i s'a prins de inimă și o mână nevăzută îl trage în sus, oprindu-i respirația. A deschis degetele... se clatină,.. Clanța a sărit brusc în sus... Un sgomot surd: icul zăvorului reintat în locașul său. Apoi liniște...

nesfârșită liniște... Spriginită de dunga dulapului, ca să nu cadă, cu brațele căzute în lungul corpului, cu capul plecat, părea o mărturie mută, în fața ruinei nemărginitei ei credinți. Va să zică... va să zică toată negrăita ei iubire de mamă, toată nevinovăția ei, toată neclintita ei credință, toate la un loc, nu pot fi răsplătite de Cernici măcar cu prețul unei minuni de nimic: un pom de Crăciun pentru Nelu... Atunci pentru ce ne este sădită în suflet credința? Pentru ce?.. Pentru ce?..

S'a trezit țipând...

Cuprinsă de neastâmpăr, de neliniște, aproape de desperare și fără să-și poată da seama cum a ajuns până aici, s'a pomenit numai că își vărâse degetele în părul ei greu și că începuse să îl smulgă. De odată se opri, fața i se strâmbă urât, ca la vederea unui lucru hidos, rămase așa câteva momente ș'apoi, ca în fața unei hotărâri luate.

— Ei bine,— ce n'a voit Cerul, voi face eu! s'a trezit spunând cu voce tare.

Alungată din urmă parcă de cine știe ce primejdie, ea grăbi în fața oglinzii, din câte-va mișcări își ascunse părul supt o pălărie, își trecu cu puful pe față, descriind câteva cercuri, își îmbrăcase haina de iarnă pe care a smuls-o dintr'un dulap și fără să mai privească în urmă, nici măcar spre copilul ei, ieși vânturatec în stradă.

Porni înaintea cu cei mai iuți pași ce putea să facă, ocolind baricadele de zăpadă, ridicate de vântul de după amiazi. Picioarele îi alunecau în toate părțile. Își aminti că nu și-a pus șosonii. Ei și? Drumul ei de acuma și așa e un alunecuş grozav. Numai de ar ajunge mai de vreme... la capătul lui. Înainte deci. Se opri la lumina unui felinar, se răzimă de stâlp ca să mai ieie aier, căci simțea ca să se sufocă. Inima-i se bătea în biept cu repeziciunea ticăitului unui ciasornic, a cărui coardă se destina-

de dintr'o dată. Tremura toată. Înainte, totuș. Și pe măsură ce pașii ei mărunți o îndepărtau tot mai mult de casă cu ochii cerceta cuprinsul străzii. De odată i se păru că vede un grup Tăie în curmeziș drumul spre ei. Erau niște flăcăiandri, urători. Rău îmbrăcați, zgribuliți de frig, nu ei erau aceia. Se îndepărtă aproape fugând. Ajunse în piață, în pervazuri, unei vitrine zări un copăcel, frumos gătit, ca cei din cărțile poștale. Se opri să-l admire. Da, așa va fi și a lui Nelu. Mai bogat încă. Da — mâine... Dar vremea trece. Se învârti pe călcăie. Iată-l. Venea spre ea chiar. Căciulă, blană, șoșoni, — el e... Cum să facă?...

— Merg cu dumneata... i s'a părut că nu i-a spus nimic.

— Bine, dragă, mergi, și i-a trecut mâna pe sub braț.

Acum ar fi voit să fugă, să-și desfacă brațul și să fugă cât o vedea cu ochii. S'a pomenit însă, că și ea îl strânge de braț.

— Mai repede...

— Mh ! Nu stau departe... Numai aici... dar dacă vrei, haidem mai repede...

Au ajuns. Portița a scârțâit prelung și la deschis și la închis. Podelele coridorului gemeau în timp ce se îndoiau sub pașii lor. Și în timp ce cheia s'a izbit de câteva ori de zăvor până să-și găsească locul, ea la un singur lurcu se gândea : «numai de nu s'ar trezi Nelu singur...»

Au intrat.

— De, aici la mine, nu prea e foc, se scuză el cu un zîmbet din care se citea părerea de rău.

«Nu face nimic» par'că voiau să spună mișcările ce făcu ea cu capul, în vreme ce, trecându-i un braț pe după gât, îl atrase spre canapeaua dintre ferestre. . . . .

. . . . .

— Ești divină!..

Ea își mușca vârful unghiilor cu dinții și, fără să-i poată bine descleșta, cu vocea sugrumată, îi ceru:

— Dă-mi...

El ținti urechea și încruntă sprâncenile, ca pentru a prinde un sgomot strein. Să părea că n'a înțeles.

— Bani... Dă-mi bani... repetă ea cu vocea și mai slabă, și rezemându-se cu o mână de umărul lui ca să nu cadă.

De astă dată a înțeles și el de ce este vorba. Fața însă i se contracta într'un surâs amar:

— Vai dragă cum nu ți-aș da... Astăzi însă m'ai nemerit cum e mai rău. Un afurisit de ghinion... mă ține de două săptămâni... Azi în sfârșit, tot, am dat. Că tocmai de acolo veneam când... și ca s-o mângâie începu să-i treacă cu mâna pe spate.

— Cum, nu-mi dai?!.. și ea își înfipse degetele în gulerul hainei lui, îndepărtându-l de ea c'o svâcnitură. Apoi își trase îndată seama și, lăsându-se în genunchi în fața lui, începu să-l roage cu un glas sfâșietor de dureros;

— Dă-mi... te rog... Te rog, dă-mi... Am nevoie...

— N'am, crede-mă, n'am...

— N'are...

Cu cea din urmă putere ce mai avea, s'a ridicat de jos. Legănându-se pe picioare ca omul beat, se îndreptă spre ușe. El voia să o susțină. Ea îl îndepărta cu scârbă. Ajunse din nou în stradă. Gerul o răcori. Ii făcea bine. Se deschise din adîns la haină, ca s'o cuprindă și mai bine. Porni spre casă ca omul ce merge în neștire.

Străzile pe unde trecea acum, erau pustii. Singură larmă, în tot cuprinsul, erau doar pașii ei, care sfărâmau covorul alb de zăpadă. Lumina felinarelor, părea și ea de ghiață. Sus, pe necuprinsa boltă, scânteiau mii și mii de stele

Părea un enorm pom de Crăciun cu cetina albastră, plin cu luminărele, aprinse de graba îngerașilor cu o seară mai înainte.

Ajunse acasă. Abia mai avea atâta putere ca să poată deschide poarta. Pe scări, s'a târât.

Nelu nu dormea. Trezit de cinc știe ce vise urâte, s'a ridicat din culcușul făcut de mama lui. Dar fiind că trebuia să fie cuminte și să nu supere pe mamica lui, dacă voia ca Moș-Crăciun să-i aducă jucării, el și-a rczemat pernița de speteaza patului și liniștit a așteptat să sosească mama lui, cu atât mai mult că el bănuia unde s'a dus...

— Ai fost după Moș-Crăciun, mamico?...

ION TODERICIU

---

## TÂNGUIREA CIOBANULUI

GOETHE

De câte mii de ori am stat  
Pe munte colo sus!  
Pe bâta mea încovoiat  
Priviam în vale, dus...

Păzit de câini, mă duc pribeag  
Cu turma mea de-acum;  
Aici în vale am ajuns,  
Dar singur nu știu cum...

Pe'ntreaga luncă pe atunci,  
Atâtea flori erau...  
Am rupt din ele făr'să știu  
Cui pot să-i le dau.

De ploi, de vifor, de furtuni,  
Scăpai sub pomi, închis  
Rămâne acum lăcașul ei,  
Căci totul, vai, e vis...

De sigur curcubeul stă  
Pe orișice cămin;  
Dar ea departe s'o fi dus,  
In vre-un ținut străin.



O fi plecat și peste mări,  
De mine mult s'a depărtat;

Oițe haideți înainte,  
Păstorul e 'ntristat.

tr. de Plimen Constantinescu

---

## E L E G I E

*Și 'ncet pustiul negru, mai aprig tot cuprinde  
Nădejdele-mi crâmpoie, uitate, suferinde,  
Și poposit la vatra bătrânului părinte  
Mă las purtat pe ape de-aducere aminte.*

*Să-mi torci din caier, mamă, un fir bălan și lung,  
Să'nchei pe dânsul noduri atâtea câte-ajung,  
Să 'nchid în fiecare-o singur 'amintire,  
Să fac un ghem și'ntrânsul s'ascund o fericire.  
Tu, mamă de durere, eu fiu-ți de iubire,  
Vom strânge'n noaptea sură, ecoul de-amintire,  
Il vom lega 'mpreună cu busuioc și nalbă,  
Și-om ține la icoană, o fericire albă.  
Ia-mi dreapta'n mâna-ți rece, și'n semn de rugăciune,  
Mai fă-mi cu ea o cruce, și iar la piept mi-o pune;  
Și stânga mi-o așează pe inimă s'ascult,  
Svâcnirea-i cea din urmă, căci poate nu e mult.  
Și ad-o lumânare și banul pentru vamă  
Iar mâna ta, de buze nu-o alipește mamă.  
Căci ele sunt uscate, sunt arse de căldură.  
Nu vom mai strânge mamă, ce-am spus „în noaptea sură“  
Căci ploapele-mi coboară,—aripi scăldate'n fier—  
Și ochiul mi se 'nchide și gândurile-mi pier.  
Iar sufletu-mi s'aprinde, și viață iarăși cere,  
Dar nu e; Mamă scumpă, s'a stâns orice putere.  
Aprinde 'ncet făclia—o singură lumină,—  
Eu plec, cărarea-i dulce și luna... iese plină.  
Așterne-o punte lungă... trecutu-mi cere vamă;  
Ca tine 'n noaptea asta cine-o mai plânge mamă ?*

I. I. ANISIE

## FECIOARĂ NEBUNĂ

În noaptea cu tainic opaiț de lună,  
În liniști de puste, ce'n zări se deșiră,  
O bură de rouă pe ierburi s'adună,  
Și-o pleavă de raze ușor se prefiră.

Tufișuri brodate pe brazde firave,  
În falduri de noapte se stâng pe 'ndelete;  
Ținuturi cu straie chircite, jilave,  
Absorb nesfârșite tăceri de planete...

Și biblic din brâiele zării coboară,  
Un alb de vesminte pe șterse poteci,  
O ! iată, Domnița din vis, e-o fecioară,  
Cu gesturi slăbite și strigăte seci.

Mănată de-a vieții chemare din zodii,  
Ea vine din larguri de stepe pustii,  
Cu trupu-i : o luntre, 'ncărcată cu rodii,  
Cu 'ntreaga-i făptură: un joc de-armonii!

În suflet ea poartă vieți nepătrunse,  
Comori cu isvoare de reci nemuriri,  
Și râuri de taine mocnite s'ascunse,  
În ochii cu slabe lumini în priviri.

Și vine cu imnuri, plânsori, și smerenii,  
Și-aleargă 'n neștire pe umede căi,  
Spre lumi nevăzute cu stânse vedenii,  
Se 'ndreaptă de ura păstorilor răi.

În triburi rămase sub zări fără urme,  
Acolo'n deșertul scaldat doar de soare,  
Țâșni clocotitu-i cuvânt peste turme,  
Cu salbe de cânturi din firi creatoare.

Dar glasu-i de clopot cu sfântă vibrare,  
I-a fost un năvalnic prilej de prigoană,  
Bătrâni'-au cântit-o cu voci cobitoare,  
Păstorii cu pietre-au luat-o la goană...

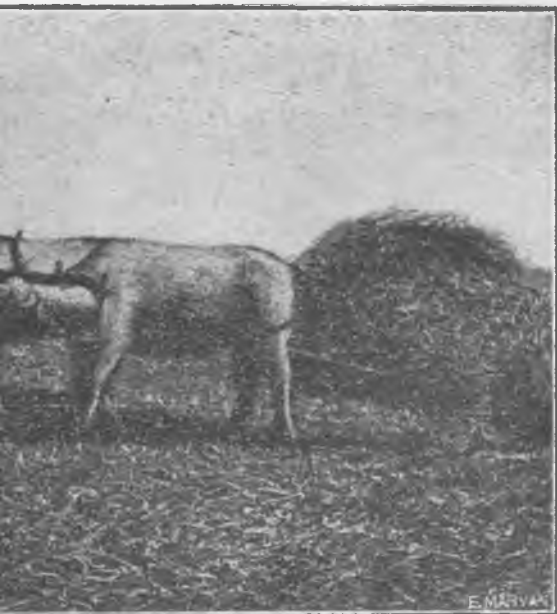
Și vede cum naște din ea o lumină,  
Cum șiruri de veacuri se sparg într'un gând,  
Cum lungi caravane'n amurguri se 'nclină,  
Spre munți de tămâie ce fug fumegând.

Sub luna ce pare un ciomb de obadă,  
În noaptea cu albe vedenii pe glij,  
Fecioara cu palid surâs de naiadă,  
Nebună, ... se pierde pe drumuri pustii...

*Gabriel Drăgan*



REVISTA «FREAMĂTUL»



**Const. Iacob. Târîțul paielor.**



Const. Iacob. Auto-portret.

REVISTA «FREAMĂTUL»

Prin munții Neamțului.

## Cheile Bicazului

(FRAGMENT)

Intrăm în Bicazul ungiuresc.

Un sat lung cu case rare și sărace, cu drumuri rele și cu populație ce abia îngână românește.

Pârâul curge chiar lângă șosea așa că primăvara odată cu desghețul, revărsarea apelor împotmolește drumul. Singură doar linia ferată a unei societăți de exploatare forestieră, răzbate până departe în munți.

La cârciuma lui Lanțet, drumul se închide pentru vehicule. Coborâm, și cantorul satului, un băetan tercheș care «se bucură când vede domni din regat» se oferă să ne conducă în Chei. Pornim pe jos pe o potecă îngustă. Munții sunt în fața noastră foarte aproape, așa că în curând va trebui să urcăm. Priveștiștea bizară ne obligă să ne oprim spre a privi de jur împrejur.

Munți înalți și prăpastii îngrozitoare; blocuri enorme de piatră, colțurate, pe care nici un fir de iarbă nu poate crește; stânci cu forme simetrice, aci par'că ar fi soclul unei statui, aci zidurile unui castel medieval; maluri rupte și căzute dela înălțime, pe care totuși brazii continuă să trăească de multe ori oblic; când lipsa desăvârșită de vegetație, când foarte abundantă și variată, toate aceste ciudățenii ale naturii, te minunează până la emoțiune, ating sublimul. Și cu drept cuvânt te întrebi: e realitate ceea ce vezi, sau numai vis?

Dar, curând defileul se îngustează, măreția tabloului crește uimitor. De oparte și de alta, blocuri gigantice de piatră, a căror înălțime mintea nu le poate cuprinde și la picioarele cărora omul nu-i decât o frunzuliță într'un codru. Strâns între cele două ziduri negre, foarte apropiate abia mai poate vedea cerul. Temperatura scade, umezeala te pătrunde un fior îți străbate tot corpul, măreția te înfricoșează, nimic nu se mai ande decât Biczul care curge din cascadă în cascadă printre stânci și arbori desrădăcinați, într'un urlet infernal E seniorul invincibil al Cheilor.

Din piatră 'n piatră pășim anevoe, ne ținem echilibrul pe butuci și după câteva sute de metri ieșim la lumină. Sgomotul încetează, soarele încălzește mai puternic o atmosferă mai bine voitoare te înconjoară. Respiri profund ca după o grea încercare; dar imediat ai pleca din nou.

Cine n'a văzut Cheile Biczului, nu-și poate da seama de măreția naturei căci ori cât ai dori să arăți prin cuvinte, e peste putință să redai senzația că te afli la capătul lumii. În Elveția sau în Vosgi, de sigur, se găsesc poziții asemănătoare, de nedescris prin grandoarea lor, cari te mișcă până la sdruncin, nu pot excita însă, locuri mai groaznice ca acest defileu din Carpații noștri, totuși atât de puțin cunoscut.

Mai la deal de unde Biczul se unește cu Bicăzelul, mâna omenească a intervenit prin tăerea unui lung tunel, de unde drumul prielnic vehiculelor, merge spre *Lacul Tău*, o surpătură pe o mare supnavetă unde au năvălit apele; apoi coboară spre Gheorghieni în Transilvania.

Abia ajuns în vârf, tovarășul îmi spune :

— Asfințește. Să ne întoarcem.

Și îndată începem să coborâm, căci, ar fi fost primejdios să ne apuce noaptea acolo, ca să fim siliți să trecem Cheile prin întuneric.

Mă uit din nou în juru-mi cu nesaț să privesc totul deodată, să-mi înregistrez splendorile în suflet.

— Când mă mai întorc prin aceste locuri? s'a innoptat de tot. Jos la Lanțet așteaptă mașina sub presiune. Nimic nu se mai zărește decât calea luminată de faruri.

În liniștea ce domnește, îmi răsună încă în urechi opintelile Bicazului printre bolovani.

Mașina pornește încet. Plecăm cu sufletele tulburate.

Cantorul satului rămas în mijlocul satului, se uită lung după noi întrebător, de parcă ne-ar fi ghicit gândul: „Nu-i așa c'o să vă mai întoarceți?“...

A. SEMACA





## Plânsori sihastre.

---

*Plânsori sihastre curg în înserare  
Din clopotele schitului din vale  
Șî'n ne'nțeleasa lor învolburare,  
Cu game risipite și târzii,  
Se prăbușesc tăceri medievale,  
Se prind s'asculte'n codri căprioare,  
Suspină maici în umbre de chilii,  
Și apele se clatină'n izvoare.*

*Plânsori sihastre se ridică'n seară  
Din gârbove clopotniți dela schit,  
Și flutură pe razele de ceară,  
Așa de trist și de neliniștit,  
Incât și noaptea umezează rouă  
Ca stropi de argint, pe jgheaburi de poteci,  
Șî'n vârf de munte-un plisc de lună nouă  
S'a 'nfipt domol cu'n smoc de raze reci.*

. . . . .  
*Ca'n văgăuni de locuri sfinte-alese,  
In mine grele clopote de-aramă,  
Vuiesc plânsori sihastre ne'nțelese  
Cu limbi de gânduri sparte'n înserare...  
Și simt cum slava lor de rugi destramă,  
Suviți de suflet, marșuri funerare!..*

GABRIEL DRĂGAN

---

## R E G R E T

---

*Imi amintesc de mine ca de un fost copil  
Ce-și rătăcea simțirea departe de-adevăr,  
Imi amintesc de tine, — ca de o zi de-april  
Cum rătăceai prin lanuri cu flori de câmp în păr.*

*Pe-atunci eram poetul îndrăgostit de tine,  
Pe atunci, în versuri, șchioape, adesa te cîntam ;  
O, dragostea trecută, de ce nu m'ai revine,  
Să-mi placă iarăși viersul de pasăre prin ram ?*

*Pe-atunci, purtam în mine o'ntreagă cavalcadă  
De cavaleri răsboinici, îndrăgostiți de tine.  
Dar, astăzi, grea, uitarea, pornită e să cadă,  
O, dragostea trecută, de ce nu mai revine?*

*Dar am să-ți cînt și azi, ușor,  
Ca'n vremea de altă dată  
Poemul meu, nebun, de dor  
Și de iubire vinovată.*

*Îți voi cînta iar ochii, și părul—o cascadă—  
Îți voi cînta iar gura și mîna ta cea fină...*

*.....  
Și voi cînta și vîlul ce prinde greu să cadă,  
Și voi cînta iubirea ce n'o să mai revină...*

*Em. Gh. Nicolau.*

---

## S â m b u r i

---

*Cînd năzuiești să spui omului incult dar pretențios, adevă-  
rul, ce-i lipsește, trebuie să ai pregătite apele disprețului, ca să  
te poți spăla de ură.*

*Lingușitorii au cele mai variate aparențe psihice; sunt niște  
actori foarte periculoși societății: de aceea cînd ți se ivesc în  
cale, luptă contra lor cu arma cea mai nobilă: disprețul.*

*Intr'o seară de toamnă mă scoboram pe un pripor depe  
malul Siretului, spre lunca din vale; cu piciorul am isbit o pla-  
tră și clintită din locul ei, a început să se rostogolească din ce  
în ce mai tare spre adâncime, pînă n'am mai zărit-o... Câte fi-  
ințe izbite cu piciorul, nu se prăbușesc în adâncimi cu mocirle  
clisoase de patimi, din care nu mai ies niciodată ! ?*

*Oamenii cei mai nepăsători, sunt cioclîi, de aceea îmi plac  
cei mai mult.*

*Unele fapte mărețe (zise invenții) s'au descoperit din gre-  
șală; oare oamenii de geniu nu tot din greșală se descopăr ?*

*G. D.*

## Balada Regelui din Thule.

GOETHE

A fost în Thule-odinioară  
Un rege foarte credincios,  
Iubita lui când fu să moară,  
Ii dete un pahar frumos.

La orice masă bea dintr'insul,  
Mai mult nimica nu-i plăcea;  
Când bea din el atuncea plânsul  
Întotdeauna-l podidea.

Văzând că-i bate ceasul morții,  
Lăsă cetățile ce-avû  
Ca moștenire'n voia sorții,  
Dar cupa lui de aur, nu.

Șezû la masă lui regească  
Cu toți curtenii lângă el,  
În marea sală strămoșească  
Pe, țärm, în vechiul său castel...

Imbătrânit, bețivu-acuma  
Bău cu cel din urm'avânt,  
Și-și aruncă apoi în spuma,  
Adâncei mări; paharul sfânt;

Privi cum joacă'n mare; și e  
Răpit în urmă de abis,  
Atunci bău pentru vecie,  
Căci ochii i s'au și închis.

*tr. de Pimen Constantinescu*

# ***Eronici*** ***Cărți și Reviste***

## ***Cărți***

MIHAIL DRAGOMIRESCU. — *Dela Misticism la Raționalism* — (editura institutului de literatură București, 1925. Pr. 120 lei).

Nu voi încerca să spun despre această carte decât câteva cuvinte, în care să accentuez, ceva din ceea ce ne spune D-l Dragomirescu. Noua lucrare a D-sale dată pe taraba publicității, cuprinde articole mai nouă și mai vechi, din care unele au fost publicate în foiletonul ziarului „Viitorul”. Mulți au murmurat ifose împotriva D-sale că face... cultură națională, unii l-au desconsiderat ca pe un oarecare literat, și în sfârșit unii au văzut în D-sa un defaimator. Dar nici un critic dela Maiorescu încoace n'a avut atâta *deplină obiectivitate* în cercetarea unei oarecare opere, și nici n'a avut atâta influență asupra tineretului literar, cu năzuinți frumoase, ca D-sa. Poarta prin care au pășit câțiva literați de frunte astăzi și care au ceva caracteristic esențial, la activul lor, au fost „Convorbirele Critice” ale D-lui Mihail Dragomirescu. Ceea ce îl ridică însă pe D-l Dragomirescu în sensul D-sale de cercetare, e modul cum scarmână o operă și cum arată cu netăgăduită justeță calitățile și defectele, *fără să ia în considerație persoana creatoare*. Nu idolul (omul, persoana, autorul) ne interesează—spune D-sa—ci opera.

În tot cuprinsul cărții formule întregi de idei se ridică în contra idolatriei, în contra sincerității, care de cele mai multe ori este momentană, în contra unui naționalism deghizat, în contra unui misticism frenetic, și sunt pentru raționalismul sistematizat și pentru adevărul care rămâne întotdeauna solid. Sunt adevărate legi în cuprinsul acestei cărți, pe care orice mormoloc ce ar vrea să facă literatură, ar trebui să le știe ca pe o rugăciune; cuvântul i se dejghioacă, sfătos, și bun ca al unui părinte :

„Vechiul tineret, din care face parte generațiunea crescută la lumina educatoare a unui *Titu Maiorescu*, avea un crez: *adevărul*. Temperat cu ideia de *tact* în viața socială, acest crez îndemna mai înainte de toate să muncești, ca să pătrunzi nu în extensiune, ci în adâncime; nu numai pentru ziua de azi, ci mai cu seamă pentru ziua de mâine. Impresia ce-ți face un lucru, poate fi o iluzie trecătoare, nu te lăsa rob ei. Repet'o la-

s'o să prindă rădăcină în suflet, controlează'o. Când scrii sau vorbești ceva, puneți ordine în idei. Convingerea ce vrei să obții, n'o obține cu mijloace exterioare. Frumusețea glasului, vraja timbrului, sugestiunea accentului sînt lucruri prețioase, dar trecătoare. Știința pe care-o propui să aibă un fundament obiectiv. Erudiția ce întrebuițezi să fie mistuită. Podoabele stilului tău să nu te rătăcească din calea adevărului ce urmărești. Construește cumpănind și cumpănește construind. Ordine și echilibru mai 'nainte de toate, fiindcă numai când e ordine și echilibru în sufletele noastre, tindem s'o stabilim și în lume. Înfrățirea, pacea, fericirea se află la capătul ordinei, fiindcă ea e produsul înțelepciunii, suprema eflorescență a unei vieți cu adevărat omenești<sup>4</sup>.

În „*Directive critice*” D-sa discută în unele puncte (Ecze-mă literară, Falsă cultură, și Prejudecăți critice) fapte care vor avea întotdeauna noutatea vremii căci mereu se vor găsi recenzenți-bâiguitori de cuvinte bombastice, și oameni cu neîndestulată pătrundere în miezul unei opere de artă și în viața estetică. E cum nu se poate mai just redat cazul unui critic, cu falsă cultură (cred în cece privește înțelegerea comediei „*O scrisoare pierdută a lui Caragiale*”) în a cărei cercetare critică, publicul în loc să găsească o lămurire mai verosimilă, se desorientează și rămâne îndoelnic. Să-mi fie iertat că mai citez ceva :

„Cece dă adevărata cultură unui om sînt acele cunoștințe, care, *îmbogățindu-i mintea, nu-i deviază bunul simț*. Poți avea erudiția cea mai întinsă din lume, poți avea cel mai minunat talent de expunere și cea mai amarnică stăruință de propagandă, cu vorba și cu scrisul,— poți să umpli lumea cu numele tău,— și dela capetele încoronate până la cel din urmă școlar, nimeni să nu se poată învăța fără să dea de tine sau de o carte a ta,— și cu toate astea, să nu însemnezi *nimic* pentru cultura unni popor, dacă cu vederile tale falsifici bunul simț și faci pe oameni să privească lucrurile *sub alt unghiu decât acela pe care-l cere adevărata lor fire*”.

„*Triumful unei școli literare*” formează un capitol care poate fi luat și aparte și e un studiu de reliefare a scriitorilor, ce s'au dezvoltat după 1890. Întreaga lucrare a D-lui Mihail Dragomirescu, pune în adevărata lor lumină multe fapte și opere, cărora le lipsea o așa binevenită precizare.

Gabriel Drăgan

Intr'o broșură de treizeci de pagini a apărut în editura librăriei Patron, Tecuci, „Problema școlii active“ de D-l Dr. GR. TABACARU. Inițiat cu profunde cunoștințe din literatura străină în ramura pedagogică, și concentrând într'un cadru restrâns tema care preocupă pe mulți din corpurile didactice, în ceea ce privește metoda activă a predării în învățământ, d-l Tabacaru schițează în linii definite planul cel mai practic de educație în școală. Făcând fine observații D-sa scrie : „Prin nimic nu se poate atinge scopul educației, formarea *personalității sociale*, decât stimulând *productivitatea și creațiunea*, prin activitatea de sine a școlarului. Din acest punct de vedere școala muncii merge drept la țintă. Cum prin școala muncii se îndeplinește *educația cetățenească și artistică* atunci școala activă prezintă cele mai mari avantagii.“

NINA VÂJA— Boabe de rouă—Primim volumașul de versuri al D-rei Vâja, estetic tipărit în editura revistei „Miorița“ din Galați. Pline de sinceritate și cu o notă sufletească expansivă versurile poetei ne aduc un prinos pe alocuri pârguit și ne anunță cu acest debut o chemare. Amintiri, evocări fragede, clipe fugare, sunt prinse cu gingășie în versuri limpezi. Poeziile, purtând mai mult nuanțe erotice, au prin unele locuri strofe închegate, ca acestea din „Dorință“:

„Știi tu ? În seara asta îmi pare că răsună,  
În picuri de tăcere, chemarea ta. Îmi pare  
Că 'nvăluit în neguri, sfios un chip mi-apare...  
Pe altarul amintirii un clopot tainic sună.

Ași vrea să fiu și-acuma copila liniștită,  
Cuminte ca un înger supusă ca un paj,  
Ași vrea să fiu ca'n vremea apusă, când drept gaj,  
Ți-am dat cu'n zâmbet gura-văpae potolită.

Și una din cele mai reușite poezii ale volumului, „Chemare“ merită, cu toată lipsa de spațiu, a fi citată în întregime pentru ca cititorul să-și poată forma o idee despre talentul tinerei poete :

... Și zilele se deapănă pustii...  
Cum ? niciodată n'ai să mai revii ?  
Și cuibul nostru mic și tănuț,  
Va fi într'una trist și pustit ?  
Și așa tăcut va fi de-acum mereu !  
N'om mai visa în el nici tu, nici eu ?

Știi tu ce dese neguri și ce fum  
Impresurat-au al visării scrum ?  
Intoarce-te iubite înapoi,  
Vom fi alături iarăși amândoi,  
Va fi aceeași pace ca'n trecut,  
Și cu'n la fel desmierdător sărut,  
Ne-om împăca. Iubirea n'a murit,  
Dă iarăși viață visului pierit..  
Intoarce-te iubite mai curând  
Te chiamă'n pace tainicul meu gând.  
Te-așteaptă triste atâtea amintiri...  
O clipă doar nainte-ți să le'nșiri,  
Și n'ai mai sta la gând și-ai fi din nou,  
Al povestirii noastre drag erou..  
Că mi-ai săpat iubite dor în piept,  
Intoarce-te.. tu știi că eu te aștept.

Se întâlnește nu tocmai des în literatura română feminină o sensibilitate mai pronunțată a emoției.

Însă pe lângă calitățile arătate, sunt și scăderi ca : lipsa imaginilor, și banalitatea rimei, neajunsuri, pe care le credem că s'or netezi cu timpul.

Petru Șoltuz

## **Reviste.**

CONVORBIRI LITERARE Febr. 1925. Se publică în acest număr câteva scrisori inedite din corespondența lui Al. Odobescu. Marcel Fontaine semnează un articol despre Anatole France; Cezar Papacostea un articol critic despre Eminescu; Versuri : Ispita de Alioth. (?) și două strofe din Horațiu de Th. N. Nanu.

Atât numai ! Cronicile le scrie cu competență, D-nii : C. Filotti, Hâncu și N. Gane, radactorul revistei.

Dar „Convorbirile“ poartă un titlu de *literare* și „Convorbirile“ de acum au așa de puțină literatură propriu zisă, încât numele nu-i tocmai reprezentativ față de conținutul revistei !

Ani ei glorioși nu trebuie știrbiți.

Gabriel Drăgan

RAMURI intră în anul al XIX-lea cu numărul din Ianuarie 1925. În cele 48 de pagini, cu care se anuuță să apară numai odată pe lună, tresaltă seva unui scris sănătos românesc. În fruntea revistei, ca întotdeauna, D-l Iorga semnează un articol biografic despre un prea puțin cunoscut „cugetător ales al Sa-

șilor din Ardeal, Ștephan Ludwig Roth“.

În proză cu schițe pline de viață se accentuează D-nii: Al. Lascarov-Moldovanu, Traian I. Cristescu, și Antoaneta Zotta-Leonin. Interesantă contribuția folklorică iscălită N. Smochină, care ne înlesnește cunoașterea unor obiceiuri la Crăciun ale fraților noștri de peste Nistru. Versuri publică D-nii N. Iorga, Volbură Poiană și Ion Sân-Giorgiu. „Cronica științifică“ despre revistele științifice românești: se schițează un istoric al publicațiilor de această natură, de P. Sergescu. Cronica literară înșăilată de D-l Iorga.

GÂNDIREA a IV No. 9 15 Febr. încadrată cu scriitori din cei mai de mai de valoare ai scrisului nostru, fuzionând tradiționalismul cu modernismul, ne aduce, putem zice, elita unei faze reprezentative a literaturii sănătoase din Capitală.

Intr'un articol semnat de d-l V. Zaborovschi, „Tradiționalism“ autorul discută cu argumentări foarte juste, ceceae trebuie să știe parte din creatorii noștri de azi. Cităm sfârșitul :

„... Trebuie deci să cunoaștem mai bine și mai adânc, trecutul nostru istoric, credința, simțirea și scrisul nostru vechiu, pentru a reîncepe și a continua în acelaș timp, renașterea noastră culturală și artistică. Nu e de ajuns să se simtă substanța și accentul nostru prin construcția străină, ci trebuie să construim noi, conștienți că sântem noi și din substanța noastră și a lumii. Dacă noi credem că înaintașii noștri mai vechi s'au înșelat, au fost sterili sau inferiori, căci singura vină, ce le-o putem aduce singura cauză de seamă a sterilităților, ar fi înstăinarea lor câtă a fost — și a fost de fapt puțină — iar noi cădem în aceeași greșală

Cum se va face această intensificare și precizare a românismului nostru prin tradiționalism, nici nu ne întrebăm. Ar fi ridicol să preconizăm metode sau să decretăm, ca un anumit comitet dela Odesa, o nouă cultură românească. Scriitorii noștri nu vor fi obligați să dea un examen de istorie și de literatură veche românească.

Ideea numai trebuie expusă, luminată și apărată. Restul se va face dela sine“.

Proză scriu D-nii: Cezar Petrescu, *lată a sunat ciasul*, Tiberiu Moșoiu *Neculai Milescu*, versuri, Lucian Blaga, V. Ciocâlteiu, și M. Romanescu.

Cronicile de: G. Stegaru, D. D. Pătrășcanu, O. W. Cisek și I. M. Sadoveanu.



**FLAMURA** a. III No. 1 Craiova Pășind în acest an, a luat o înfățișare demnă de talentul scriitorilor ei; hârtie velină, tipărită cu îngrijire, cu reproduceri artistice, se impune ca cea mai de valoare publicațiune a Olteniei.

Prin pana D-lor M. Dragomirescu, *Ibsen și Critica noastră* (articol critic) Al. Lascarov-Moldovanu, *Camelonul*, Adrian Pas-cu *Om cinstit*; este înfățișată o proză viguroasă și nepripită; T. Ulmu *Umorul lui Hoguș*, e-un studiu precis; poezii nevătămate și traduceri bune semnează: Horia Furtună, T. Ulmu *tr. din Horațiu*, Radu Gyr Toamnă Oltenească în a cărui sănătoasă inspirație e toamna oltenească pripășită cu prieteni și belșug.

N. I. Herescu *tr. din Horațiu* și o poezie originală *Ad Amicos* cu o notă caldă sufletească și inimă bogată:

„Și'n timp ce afară iarna va ninge fulgi din spațiu  
Și drumul se va pierde sub negură și zloată,  
În jurul sobei calde vom face veseli roată,  
Rubinul, vin ca focul, sorbindu-l cu nesațiu..  
Și dintr'un colț de umbră ne va zâmbi Horațiu“.

Radu Bardeș *Trandafirul Roșu* din Literatura chineză; Gr. Vâja, *Involburări de toamnă*. Cronicile despre publicațiuni românești și străine se datoresc aceluiași scriitori și D-lui Horia Igiroșanu, *Cronica plastică*.

Flamura sub această înfățișare este cu drept cuvânt o flamura în limanul literaturii noastre.

**MIORIȚA** Dec.— Ian., sub conducerea tânărului poet Gr. Vâja, se susține din ce în ce mai cu însuflețire și mai interesantă. Când în Capitală apar unele reviste, cu prețuri exagerate, unei publicațiuni ca „Miorița“ bună și ieftină, nu ne rămâne decât să-i dăm tot sprijinul; cuprinde: un articol bine venit semnat Pompiliu Constantinescu, *D-l H. Sanielevici, Panait Istrati în Literatura română*; bucăți de proză admirabile publică Gh. M. Vlădescu, *Plecarea Magdalenei*, (schită) și un fragment din piesa „*Măgarul verde*“; G. Tutoveanu, *Amintiri despre Șt. Petică*; Horia Igiroșanu *Cronica plastică*; versuri scriu: Radu Gyr *Stanțe de omăt*, cu imagini subtile:

„Iar pe boschetele pudrate, spre pomii plini gătiți cu salbe.  
Innoată fulgii de zăpapă, ca râuri de albine albe“.

Zaharia Stancu *Mărturisiri*; Gr. Vâja *Miniatură* cu muzică fină și surâs simbolic:

„Un fulg pribeag din munții albi de nea,  
Spre adâncimi călătorea, călătorea..  
Și 'n suflet a voit să mi s'ascundă...“

Alexndrina Crăclun-Fostini, V. Cârstescu, Nina Vâja, Cornelia Buzdugan. Cronică indestulată și cu nepărtinire, o adaugă Gr. Vâja și I. P.. Reproduceri după Verona și O. Schmid îmbogățesc viguroasa revistă gălățeană.

**ȚARA DE JOS** Ian. 1925. Cu elan tineresc și cu caracter regional satisfăcător, trece peste pragul unui al doilea an, al

aparitiei. Colaborează D-nii : G. Vlădescu-Răcoasa, *Regionalism*, Zaharia Stancu *Albina* Const. Goran, *Victorie*, C. Zancu *Rugă sfioasă*, versuri; I. Gr. Cprișan, *O chemare bărlădeană*, I. Valerian, G. D. Rânzescu, G. Tașcă, și Petre Strihan versuri. Cronici, de Al. R. Nițulescu.

CLIPA 8 Martie, sub conducerea D-lui Igiroșanu își croiește un drum tot mai drept în publicistica noastră. S'a scuturat veninoși ciulini și cu scrisul temeinic al unor talente reale, trage în raghilă, pe cât are posibilitatea, apucăturile nestrujite ale minților cu rătăciri bolnave. În numărul de față iscălesc articole D-nii: Mihail Dragomirescu, N. I. Herescu, Radu Gyr, T. Ulmu, Horia Igiroșanu, C. Zancu și alții.

„ATENTUL CULTURAL“ A. I. No. 1, e o nouă publicațiune de provincie sub conducerea D-lor Gr. Tabacaru G. Bacovia. Cunoaștem de mult activitatea de om harnic și îndrumător, a d-lui Tabacaru din diferite scrieri, iar în publicistică din interesantele articole, publicate în „Revista filosofică“, pe care a condus-o pe vremuri. Astăzi împreună cu d-l Bacovia, deschide o porțiță a culturii, prin care oferă cetitorilor, luminează înălțătoare a minții. Interesante sunt în acest număr, amănuntele date de d-l Tabacaru asupra vieții lui Ștefan Petică, cum și poeziile *inedite* ale poetului: „Cântece de seară“; în coloanele revistei mai semnează poezii G. Bacovia. Cronica Științifică de Ion Ursu. Cronica literară o dorim ceva mai bogată și mai cu sârguință. Ar trebui să aibă și o tipăritură mai îngrijită și cu puțin gust estetic. Ii urăm succes și *roade*.

CELE TREI CRIȘURI. A. VI No. 1 Ian. La Oradea-Mare într'un colț din cele mai depărtate ale țării, apare pe pragul unui nou an, cu roade sănătoase ale unei liniști provinciale. Semnează articole D-nii: Mihail Dragomirescu. *Starea actuală a Literaturii române*, în care conturează cu priviri generale evoluția ei de la bazele primitive și până la bariera actuală, fixând-o cu diferite exemple; D-r C. Bacaloglu, *Cut-reerând Ardealul*, cu un articol descriptiv prin care ne face să cunoaștem mai de aproape frumusețile Ardealului; Versuri bune iscălesc; George A. Petre, Șerban Bascovici, Ioan Ciorănescu și R. Constantinescu. Cronica literară de Ion Gane. Scrisori din București de Vasile Savel.

„FOAIA TINERIMII“ 1 Martie 1925. E o publicațiune care a prins rădăcini în sufletele cetitorilor ei și aduce ca întotdeauna un număr enciclopedic dela articolele de știință cu destulă însemnătate și până la jocurile distractive, mai puțin

ndreptăţite pentru atitudinea ei. Colaborează în acest număr D-nii; Ioan Slavici, Vl. Nicoară, I. Ciorănescu şi P. A. Cristofor. —

Petru Şoltuz

## Prin reviste.

NĂZUINȚA. Ian. Craiova, Al. P. Telega. *Spiritul danunzian*. Marcel Romanescu, *Fraţior*. I. Dongozi *Răzbunare*, Mircea Florian *Kant şi geneza criticismului*, George Mihail Zamfirescu *Cuminecătura*, Revista revistelor de A. P. T.

CELE TREI CRIŞURI Febr. Oradea-Mare, N. N. Beldiceanu *Un mormânt într'o poiană*, N. I. Herescu *Îfi mai aduci aminte*. A. Scurtu *Geniul francez în ştiinţă*. Vasile Savel Scriitori din Bucureşti.

SLOVE Dec. 1924 s'a mutat cu sediul în Băileşti-Dolj Al. George *De vorbă cu mine* Tr. I. Cristescu *Străjerul satului*, şi I. Ciorănescu.

SAPTAMANA LITERARA 11 Martie 1925 Ploeşti Gh. Crivăran *Răzvan La recrutare*, Radu Gyr *Renaştere*, George Tăzlăuanu *Poet.. Tâmplar*.

CUVANTUL LITERAR ŞI ARTISTIC 22 Martie 1925 Bucureşti. Cezar Petrescu, *Colonii artistice*. Anton Cehov *Un rău făcător* tr. de M. S., Al. Bădăuţă. Cărţi şi reviste.

CLIPA 22 Martie 1925 Bucureşti. Mihail Dragomirescu *Teatru Naţional şi Cabotinismul*, N. I. Herescu *Cronica marginală*, T. Ulmu *Foiletonul c. ilic*, Horia Igiroşanu *Cronica plastică: pictorul Mogoş* C. Zancu Reviste

IDEEA EUROPEANA 21 Martie 1925 Bucureşti Dragoş Protopopescu, *Bucovina Românilor*, *Bucovina culturală*, Charles Drochet *Ronzard*.

INDEMNUL Ian. Tg. Mureş. Revista elevilor liceului

ȚARA DE JOS Febr.-Martie 1925 Bârlad, Barbu Sala-colu *Regionalismul Cultural*, G. Tutoveanu, *Ştefan Petică* Al. Lăscarov-Moldovanu *Pe urmele lui Vlahuţă*, G. Pallady *Viziune de vară*.

Gabriel Drăgan

INSEMĂNĂRI.—Schimbărea formatului ce-l aducem revistei noastre, şi îmbunătăţirea, pe care ne străduim s'o dăm din toate punctele de vedere, pentru cititorii noştri, o facem cu mari sacrificii, luptând mai ales cu stavilele tipografice; în ciuda unor gângăiţi, a unor pamfletari inculţi şi vanitoşi şi a unor bătrâni sterili, dar pretenţioşi, înfruntând scrâşnirea ironiei lor acre, ca de aguridă strivită între dinţi, vom merge mai departe, pe drumul pe care am apucat, cu nădejdea şi cu spijinul aceluia, care ne-au înţeles şi ne vor înţelege.

Căminul cultural „Unirea“ din Focşani a deschis în cur-

sul luni Martie a. c. o expoziție de artă țărăneacă, pirogravuri, covoare, țesături cu tot felul de motive naționale, și pictură. La această expoziție a fost invitat și talentatul pictor d-l Const. Iacob, care a expus câteva din pânzele sale minunate. D-l Iacob izolat în sfera D-sale ideale, tăcut și rece cum e întotdeauna mă mir că s'a lăsat rugat, și s'a îndurat să expună cele câteva pânze, pentru ochii ne'nțelegători ai publicului focșănean ! Tot în această expoziție, un tânăr ofițer D-l Locot. Dimitriu, expune pentru întâiași dată mai multe pânze care ne dovedesc că începătorul are talent, și ar putea crea lucruri mai frumoase, dacă nu s'ar lăsa influențat de anumite curente. Dintre ceilalți Sava Petrea se menține cu un Baso-relief auto-portret.

■

De curând printre alți câți-va scriitori, a fost ales în Societatea Scriitorilor Români și Domnul S. Marcus (pardon s'il vous plaît) ... Ilarie Voronca!! Trebuie amintit cetitorilor că D-sa e autorul minunatelor scrieri de felul și poetul slăvit din str. Câmpineanu ; din opera poetică a d-lui Voronca dăm ce-va la întâmplare :

#### SEMNALIZĂRI.

Antrepozit lăuntric, mădular astral, dans trist în arpegiul  
vagoanelor bemoli lunari arc stingher  
noapte : umbra cetății toată svârliță peste cer.  
Pentru conștiința orașului țignal de gardist,  
Privești conjunctivita fereștilor fapt divers, pod neghe-  
zând lacrimă în gunoiu suflet de inchiriat.  
dureros învărgarea străzilor parc și steag sângerat peste  
casele de piatră sbor pierdut gând șters.  
Auzi clopot vocalizând toamnă cu act dotai,  
mărturii cer autodidact fâlfâiri surdină.  
Ochi de sare te-au urmărit în embrion lumină.  
rană și chioșc de lemn vânt prea sentimental  
de aci pulpele umblă ca în abecedar... etc. etc.

din „Contimporanul“ Ian. 1925.

Trebuia dus la o casă de sănătate ! Numai citez mai de-  
parte, căci murdăresc hârtia cu astfel de noroiu și-i fac prea  
multă cinste dându-i această atenție ! Totuși ca cetitorul să-și  
poată forma macar o idee, despre spiritul putregăit al unor  
oameni din vremea în care trăim, am dat o frântură, a unuia  
dintre ei.

Sunt mulți cari mănjesec literile românești cu astfel de băigueli la modă; contra acestor năpârcci înveninate treziți-vă oameni, care vorbiți mult, și făptuiți foarte puțin cu scrisul, când viziunea *adevărului* vi se arată din ce în ce mai slabă, mergând spre prăbușire.

RECTIFICARE — Cerem iertare cetitorilor noștri, pentru greșelile de tipar, ce s'au strecurat cam multe și mari, la primul număr; facem o îndreptare a acelor greșeli care schimbă înțelesul gândirii; așa să se cetiască în poezia „Marș Funebru“ *O liniște, în loc de A...; în schița „Pe drumuri“ să se citească în loc de Constelația Cicladelor, constelația Pleiadelor; la sonetul tradus din Literatura italiană, să se cetiască imortală, în loc de mortală; și în poezia, ce urmează tot pe aceeași coloană, de d-l Gabriel Drăgan, nu e traducere cum s'ar putea înțelege, iar titlul: „La Belle au bois passant“ e zețuit greșit din caet, adevăratul titlu e: „Vedenie“.*

NOTE—Nu avem poșta redacției; cine se adresează cu manuscrise, și voește să aibă respuns, e rugat să alătoreze plic și mărci. Manuscrisele, care nu-s scrise cuviincios, nu se pierde vremea cu ele! Rugăm a fi scrise citeț și *numai* pe o pagină.



În sala „Ileana“ dela „Cartea Românească“ B-dul Academiei 3 București, s'a deschis expoziția de pictură a tânărului și talentatului pictor: d-l Aurel Băeșu Expoziția este deschisă dela 16 Aprilie până la 8 Mai a. c.



Aducem vii mulțumiri tuturor acelorora, care au înțeles murmurul unor suflete însetate de *lumină* și *adevăr* și au răspuns la mișcarea noastră cu *fapte* iar nu cu *vorbe goale*, dându-ne binevoitorul concurs prin răspândirea tinerei noastre reviste, notăm pe: Petru A. Dragu, George Lungu, Paul Romanescu, Victor Stănescu, Buzeu, Nicolae Georgescu, Oltenița, Vasile Dănilă, Villy Goldstein, Enache Gârneață Focșani, D-ra Ec. Drăgan, Eftimie Farcaș, Tecuci, Al. Jugănaru, Bârlad, Ștefan Nica Făgăraș, D-ra Feli Chivulescu, Mizil, Gh. Popescu-Negrea, student, Timișoara, D-ra Dionisia Mendel Bicazul Nou, Tilică Mateescu, R. Sărat, Ioan Hârțescu Focșani, Victor Nitzică, Tg. Mureș, Jean Șapira, Ioan Popovici, Ioan Trautzel P.-Neamț, Nicolae Iordache Nicorești.

Căutăm corespondenți în toate orașele din țară, afară de cele menționate mai sus. Binevoitorii se pot adresa *administrației* revistei printr'o c. p. pentru a primi lămuriri.

Domnii corespondenți, care n'au achitat sumele de bani, ce ne datoresc, sunt rugați a se grăbi să ne-achite.

Intârzierea apariției noastre se datorește unui neprevăzut incident tipografic ce ne-a ținut mai mult de o lună de zile cu materia în zaț. Rugăm pe cetitori să ne ierte.

**Au apărut :**

„Privești din Bucovina Pitorească“ de Căp. Aurel I. Gheorghiu în editura Cartea Românească. pr. 60 lei.

Nina Vâja, Boabe de rouă, ed. revistei „Miorița“ Galați pr. 12 lei.

Gr. Tabacaru : „Problema școlii active“ ed. Patron Tecuci pr. 15 lei.

Mihail Dragomirescu — Dela Misticism la Raționalism ed. inst. de Literatură București pr. 120 lei.

---

**Vor apare :**

„Călăuza județului Neamț“ de A. Semaca, cu prefață de Dr. Al. Comanișă, prefectul județului.

„La Hanul Văii“ versuri de Gr. Vâja.

„Chillmuri Oltenești“ de Radu Gyr.

Cetiți „Miorița“ viguroasă revistă gălățeană redac. Gr. Vâja.

Cetiți „Flamura“, interesanta publicațiune din Craiova.

Cetiți „Cilpa“ gazetă de purificare literară și plastică, director H. Igiroșanu.

**Tipografia și legătoria de cărți**

**« C V L T V R A »**

—≡ TECUCI ≡—

Str. Ștefan cel Mare No. 160

Execută prompt și cu multă acuratețe orice lucrări de Tipografie și legătorie.

Tipărește cărți, gazete, reviste și orice publicațiuni.

— Execută lucrări în color. —

— Prețuri convenabile. —

---

---

---

---

**Număr dublu pr. 10 lei.**